

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre . . . . . 6 korona
Félévre . . . . . 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 26. szám. (Köztelék).

Gyilkos merénylet Mac Kinley elnök ellen.

A mult héten egy elvetemedett ember gyilkos merényletet intézett az amerikai Egyesült-Államok elnöke Mac Kinley (olvasd: Mek-Kinli) ellen. Mac Kinley nem az első azok között, akik mint a szabaddá tett unió elnöke, gyilkos golyónak estek áldozatul. A szabad állam egyik legnagyobb fiát Lincoln Abrahamot egy megtévelyodott színész, Garfieldet egy csavargó ölte meg s most Mac Kinleyt egy elvetemedett vadállat sebesítette meg halálosan. Az eset részletei a következők: A mult héten, csütörtökön nyílt meg Buffalóban egy kiállítás, hova a köztársaság elnöke is ellátogatott. A rendőrség már néhány nappal előbb kapta az értesítést, hogy az elnök ellen merényletet készülnek elkövetni az anarkisták, az értesítés alapján meg is tette a rendőrség a szükséges lépéseket. Mikor az elnök a buffalói kiállítást meglátogatta, egy jól öltözött ismeretlen ember az elnökhöz közeledett, hogy vele kezet szorítson. Mikor az elnök kezét nyújtotta, az ismeretlen hirtelen a zsebébe nyúlt revolvert rántva elő s kétszer egymásután az elnökre lött, ki összeesett, úgy hogy a szomszédban levő kórházba kellett vinni.

Az elnök a lövés után összerogyott. A detektívek közvetlenül a második lövés után megra-

gadták a merénylet, a ki semmi ellenállást nem fejtett ki s nyugodtan tűrte, hogy letartóztassák. A bizottsági tagok felemelték az elnököt és a szomszédságban levő kórházba vitték, a hová csakhamar

orvosok is érkeztek. A merénylet elkövetése után a tömeg megakartá ölni a merénylet. A rendőrségnek sikerült a merénylet a kiállítás területéről a börtönbe vinnie. Neve Nieman Frigyes, Detroitben lakik és egy hete van Buffalóban. Lengyel származású és anarchistának vallja magát. A merénylet zsebkendőn keresztül lött, a melyben a fegyvert rejtgette. Egy rendőrtisztviselő, a ki csak két lépésnyire állott az elnöktől, rávetette magát és földre teperte. Ugyanakkor husz más ember is rávette magát a merényletre. A mikor kiszabadították, areza össze volt marcangolva.

A merénylet elkövetője német-lengyel származású. A vallatáskor anarkistának mondta magát, az anarkista írásokból azt a meggyőződést merítette, hogy az Egyesült-Államok kormánya rossz s ennek az állapotnak az elnök meggyilkolásával lehet csak véget vetni.

A Mac Kinley ellen intézett gyilkos merénylet az Egyesült-Államok lakosságának nyugalmát teljesen fölzarvarta. Az elnök erős szervezetű ember s orvosai remélik, hogy kilábol a lövés okozta sebekből.

MAC KINLEY, az amerikai Egyesült-Államok elnöke.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket

Mauthner Ödön

27 év óta
csász. és kir. udvari szállító
magkereskedésében kaphat.

A gönczi beszéd.

(H.) A magyar gazdák ős vezére: Károlyi Sándor gróf szeptember 10-én tartotta Gönczön programbeszédjét, melyben a gönczi kerület választóihoz intézett *nyílt levelét* előszóval is megmagyarázta, mely annyi vitára adott okot. A napisajtónak egy része ugyanis, nem szívesen látja az agrárius tábornak küzdelmét, amely a kisgazdának, a tönkrejutás útjára került kisiparosnak talpraállítását írta zászlajára, mely ki akarja irtani az uzsorát, mert lelketlenül szipolyozza a szegény osztályokat pénzben, áruban, egyaránt, mely meg akarja akadályozni a magyar elem kivándorlását és idegenben szerte züllését s amely a magyar földet meg akarja tartani a magyaroknak. Az agráriusok ezt akarják, élükön a nemes gróffal és küzdelmük sikere biztos, legalább a jelek erre mutatnak.

Gróf Károlyi Sándor programbeszédjének meghallgatására Gönczre sereglett a felvidéki vármegyék színe-java, a gazdatársadalmi testületek, gazdakörök képviselői s a gönczi választókerület polgársága nagy lelkesedéssel hallgatták az ős államférfiu beszédét, mely ma, a választások küszöbén, nagy súlyjal és jelentőséggel bír. Az egész beszéden végigvonul a társadalmi béke megteremtésének szükségessége és kiváltképpen a földműveléssel és kisiparral foglalkozó alsóbb néposztályok megélhetésének, érdekeinek a védelme. Ennek elérésére törekednek az agráriusok és Széll Kálmán miniszterelnök programjával összeegyeztethető az ő törekvésük.

Kiterjeszkedett gróf Károlyi beszédében arra is, hogy az a munkaprogram, melyet az agráriusok megállapítottak, tulajdonképpen azt foglalja magában, hogy miképpen boldogulhat, erősödhet meg ez a nép itt, az ősei által szerzett örökföldön s a választók ezreinek helyeslése közben fejtegette a magyar nép boldogulásának feltételeit.

A gazdavezér beszédjét az egész ország választópolgársága várta és a gönczi kijelentései hisszük, hogy az általános képviselőválasztások irányítására is nagy befolyással lesznek, mert annak a programnak zászlaja alá fognak sorakozni a választók ezrei, mely Magyarországot meg akarja tartani a magyaroknak.

A nagyjelentőségű beszédet kivonatban az alábbiakban közöljük:

A programbeszéd bevezető részében kijelentette, hogy nyílt levelét ama körök sajtója, a melyek ellen eszmemenete állítólag irányul, megokolatlan idegességgel tárgyalta. Pedig ez a levél csak komoly munkaprogram és semmi más. Se osztály, se felekezet ellen nem irányul, az egész ország érdekeit szolgálja, izgatás és osztályharcra való fölhívás benne nincs. De különben is ennek a levélnek

a pontjaiban nincs semmi új, semmi olyan, a mit már rég nem hirdetett volna.

Szolgáltni kívánja velük elsősorban a kisember, tehát egy a földműveléssel, mint a kisiparral foglalkozó alsóbb néposztályok érdekeit. Téves fölfogás az, hogy csak a földbirtokosok érdekeivel törődnek, mert föladatának tartja megvédeni [a munkásokat, a kik gyöngék és az erősebb uralma alatt szenvednek. De kifogásolja az erősebb és ügyesebb uralmának korlátlanágát és a szertelenségekre ragadó szabadság eszméje mellé odakívánja az egyenlőség és testvériség elvét is. Ez az igazi liberalizmus és mikor Tisza Kálmán Nagyváradon a régi szellem mellett emel szót, a mely az erősebb korlátlan uralmát vallja, szembe helyezkedik az igazi szabadelvűséggel és ha Tisza Kálmán azt hirdeti, hogy ez hátrafelé való haladás, igaza van, mert ez csakugyan visszatérés a közgazdaság terén a tisztességhez, a melynek megrontói ellen a szónok és barátai küzdöttek és küzdeni fognak.

Széll Kálmán mellett szívesen harszol, mert Széll Kálmán volt az, a ki az országnak egyszer valahára bizalmat és bátorságot adott. A miniszterelnöknek a képviselőház utolsó ülésén tett nyilatkozatait helyesli, azokhoz hozzájárul, mert nem egy osztály, nem az agrarizmus az, a mit ő véd, hanem — Magyarország. Ipart, földművelést és kereskedelmet egyformán kell védelmezni: de ha a földművelés szenved, akkor vele szenved az ipar és a kereskedés is. Az agrarizmus csak eszköz, de egyik legfontosabb eszköz Magyarország felvirágzására. A földművelő osztályt meg kell menteni, mert ez a legnagyobb a legfontosabb, a legelső államalkotó elem. A részletekre térve át, a kölesönügylet azon eszméjét, a melylyel Horánszky Nándor a kisbirtokot megvédhetni gondolja, kecségtetőnek tartja, de nem elegendőnek. A hitelszövetkezetek sem segíhetnek minden bajon: gyökeres orvoslást csak az nyujtana, ha a gönczi levél mind a nyolcz pontját valóra lehetne váltani. A szövetkezetek támogatása a vezető középosztály fontos és elsőrangú kötelessége. A fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket fokozott buzgalommal kell szervezni. A tőzsdei játékot a fedezetlen határidőüzlet eltiltásával korlátozni kell: de e mellett gabonaraktárszövetkezeteket kell létesíteni mindenfelé.

Vámrendszerünket rossznak tartja. A német birodalmi vámtarifa veszedelmekkel fenyegeti a magyar föld terményeit. Ennélfogva védekezünk kell és oly váموkat kell alkalmaznunk, a melyek a mi gabonánkat és állatainkat megvédik a külföldi, főleg a keleti beözönlés ellen. A közös vagy önálló vámterületből politikai kérdést csinálni nem szabad, mert ez tisztán gazdasági kérdés és inkább az önálló vámterület eszméjének kell érvényt szerezni, sem hogy az agrárvédvámokról egyáltalában lemondjunk.

Az isaszegi emlék.

Szabadságharczunk eseményeinek főbb helyeit már megjelölte a nemzeti kegyelet. Végre Isaszegen, a híres vörössapkások egyik győzelmi helyén is felállították a méltó emléket. Az isaszegi dombokon elesett névtelen hősök emlékszobra egy előrerohanó vörössipkást ábrázol. A mű alkotója: *Radnay Béla* fiatal szobrászművész igen találóan és sikerrel oldotta meg feladatát. Bár nem első sikere ez, de mindenestre haladást jelent egy tehetséges ifju művész pályáján. Valóban csodálkozunk, hogy oly csekély árért, egy minden tekintetben remek emlékművet birt előállítani és hiszszük, hogy a nehézségek leküzdéséhez az ifju lelkesülés is hozzájárult.

Az isaszegi emlék egyike legszebb honvédszobrainknak és a magyar ember büszkén tekinthet reá, mert alkotó művésze magyar, kőszobrászai pedig székelyek voltak. Csupán az von le a hatásból valamit, hogy a talapzat aránylag nem elég magas. A honvédalakon is van egy kis formahiba, ami abból áll, hogy az attilán hat zsinórdisz van, pedig a magyar páratlan. Tehát vagy 5, vagy 7 lehet. Ez már így volt és így van ma is szokásban. Kevesen vannak, akik észrevették azt, mert a műnek a nézőre oly hatása van, hogy mintegy különös tiszteletet gerjeszt, elbűvöli a nézőt és így alig jut eszébe a bírálát.

Isaszeg és vidékének áldozatkész közönsége meg lehet elégedve. Vasárnap, szeptember 8-án volt a szobor leleplezése szépszámú közönség jelenlétében. Az ünnepélyre a fővárosból is sokan rándultak ki. A budapesti »Törökvis« daloskör elénekelt a *Himnusz*-t. *Marcsányi Miklós* emlékbeszédet mondott. *Illyés Bálint* országgyűlési képviselő elszavalt a alkalmi ódáját. *Scheible Armand*, a szoborbizottság elnöke átadta a szobrot az előljáróság védelmébe, *Török Gábor* meg-

köszönte a közönség megjelenését. A dalosok énekével végződött a szép ünnepély, melyet az isaszegi polgári körben lakoma fejezett be.

(P. T.)

A zirczi királynapok.

A zirczi apátság ősi kolostora királyi vendéget fogadott szeptember 6-án. Ő felsége a király kíséretében Ferencz Ferdinánd főherczeg trónörökösrel a mult pénteken délután érkezett Zirczre, hol Vajda Ödön főapát fogadta a királyt. Ő felsége az öskolostorban két napig tartózkodott s onnan rándult ki a környékbeli nagy hadgyakorlatok megszemlélésére.

A király ugyanis a Zirczről alig néhány kilométernyire eső Hajmáskér és Öskü községek határában fekvő új tüzérségi löteret tekintette meg s a környékben levő nagy hadgyakorlatok központjába Zircz kínálkozott a legalkalmasabbnak.

Az ősi kolostor előcsarnokába gyűltek össze a rend tagjai a király fogadására s mikor a király a kolostor elé megérkezett, még a kocsiban levette kalapját és fővegét kezében tartva indult az előcsarnokba. Ott Vajda Ödön apát szenteltvíz-tartót nyújtott át a királynak, aki azzal meghintette magát

és keresztet vetett magára. Azután az apát üdvözlő beszédet intézett a királyhoz, aki erre így válaszolt: — Örömmel jöttem kedves körükbe, nagyon örülök, hogy Önök között lehetek. Köszönöm a szives fogadtatást.

Ezután a király megszemlélte a kolostor régiégeit, majd este fél nyolczkor Ő felségénél ebéd volt, melyen a trónörökös, a király környezete és a környék előkelőségei vettek részt.

Az esős idő daczára Zircz vidékének egész környékéről nagyszámú lakosság sereglett össze. Az utvonalba eső állomásokon a nép ünnepi ruhába öltözve fogadta a vonatot az állomásokon és az áthaladáskor lelkesen éljenzett.

A zirczi apátság kolostora hosszabb idő alatt

A Z I S A S Z E G I E M L É K .

épült és többször bővítették, kivált keleti szárnyát és az előtte levő kisebb épületet. A mult században, a negyvenes években épült a renaissance izlésű kolostor, mely most vendégül látja koronás királyunkat és a trónörökös, Ferencz Ferdinánd főherceget. A kolostor homlokzatát és a kettős kőtoronyt tiz évvel később építették. A zirezi apátságot III. Béla király alapította. (h.)

László főherczeg emlékezete.

Hat esztendeje, hogy László főherceget, gondtalan, vidám cserkészés közben vadra töltött saját fegyveréből érte a halál. Véletlen sült el a fegyver, mely kioltotta a magyar nemzet egyik

LÁSZLÓ főherczeg († 1895. szeptember 6-án).

reménységének, a magyarérmü főherczegnek életét. Az álgjai erdő szomoru esetét minden évben megszenteli a bus emlékezet s résztvesz ebben József főherczeg családjával a magyar közönség. Mult héten volt, szeptember 6-án a szerencsétlen nap évfordulója. A várbeli Szent István-templomban gyászmisét mondott Kanter Károly, a királyi palota apátplébánosa s megjelent ezen József főherczeg udvari tisztviselőin kívül az idén is az a nagyszámu résztvevő közönség, amely minden évben eljár a gyászünnepre s imádságot mond az ifjan elhunyt László főherczeg lelkeüdvéért.

Bajok a váltókkal.

A váltótörvény azt mondja, hogy aki váltót ir alá, az ismerje a váltó szigorát és következményeit. Már ebből is következik, hogy számot nem vetettünk viszonyainkkal, mikor törvényeinkben a korlátlan váltószabadságot elfogadtuk. És ez nagy baj.

A váltóképességet semminemü feltételhez nem kötöttük! Már pedig szabad volna-e ezt megtenni

oly országban, ahol sok az irni-olvasni nemtudó? Bizonynyal nem!

A következmények, a tenger sok váltóvisszaélés azt mondja: hogy nem volt szabad.

A korlátlan váltóképességre csak a kereskedelemnek volt szüksége, mely a váltó alakjában oly kötelezmény birtokába jut, melyet bármikor pénzzé tehet és szükség esetén minden bonyolult eljárás mellözésével gyorsan végrehajthat. Így a kereskedelmi forgalom emelése érdekében nélkülözhetetlen eszköz a váltó.

De vegyük a dolog másik részét. Magyarország népességének igen jelentékeny százalékát teszik ki azok, kik mindössze csak annyit tudnak, hogyha aláírnak egy váltót, kaphatnak pénzt, gazdasági gépeket, házi tárgyakat stb.

Annak törvényes kiállításáról és szigorúságáról fogalmuk sincsen.

Az utazó ügynökök felhasználva e kisemberek tudatlanságát, gazdasági gépek és felszerelések szállításáról váltót iratnak alá. Csak így magyarázható meg az a gyakori eset, hogy a ksigazda, aki egy 50 koronás szeeskavágót rendelt, kap egy eséplő-gépet, amelynek ára néhány száz korona.

A törvényszékeknél tárgyalt váltóügyek, váltóbajok, szomoru képet mutatnak. Egyik csalást a másik követi. Milyen kár egy ilyen intézményt ki-játszani, de milyen káros! Most már orvoslásról kell gondoskodni. Meg kell védeni a népet a csalás ezen szörnyü ágától. Foglalkozni kell a váltóbajokkal.

Azért csak örömmel üdvözölhetjük azt a mozgalmat, melynek czélja, hogy az irni és olvasni nem tudók váltóképessége korlátoltassék. Per esetén csak akkor legyen az ilyen váltó jogérvényes, ha az valamely hatóság előtt állított ki.

Sokan erre azt fogják mondani, hogy ez visszaesése a kor haladásának.

Nem lehet visszaesés a törvény oly módosítása, mely százezrek érdekeit kell hogy megvédje. Erre szükség van és a szükség nemcsak törvényt alkot, hanem ha kell: törvényt bont, javít. (y)

V é r v á d.

Az ország több részéről hallunk ujabban ismét vérvád-hireket. Főleg arad- és biharmegyei községekéből. Sőt a székely vidékeken is egyre járja a rémes mese. Mi a vérvád?

No, azt hiszem, ezt nem kell sokat magyarázni a nép előtt. Vérvádnak nevezzük azt a hiedelmet, hogy a zsidók keresztény vérral keresztelkednek és evégből keresztény lányokat, gyermekeket ölnek meg. Még ez-ideig azonban a vérvád bebizonyosodva nem lett. A hires tiszaszlári eset annak idején nem lett bebizonyítva. Azelőtt is, azután is borzalmas mesék, hírek szállnak a nép között. El-elhallgat pár évig, aztán felujul.

Igaz-e a vérvád? Van-e alapja ezen gyanúsításoknak? Arra határozottan felelni nem lehet. A zsidó-vallás is különbözö. Két, három részre oszlik. A hazánkban élő zsidóságnak, izraelitáknak nagyrésze Mózes-

vallásu. Ezek vérvád alá, gyanúsítás alá nem jöhetnek, mert tanai ismeretesek. Hanem vannak az ó-hitűek. Ezek tanait csak a papok és vallástudók ismerik.

Talán ez a titkolózás, rejtélyesség ad alkalmat a vérvádra? Mi igaz belőle? Erre valóban érdeklődve várunk, mert végre is be kell annak bizonyosodni. Hogy a vallás tanait oly titokban tartásák, oly rejtegetve őrizik, az mindenesetre veszélyes helyzetbe juttathatja a zsidóság azon részét.

Ma hazánkban szabad vallásgyakorlat van engedve, tehát a titkolózásnak semmi értelme nincsen. Lehet új vallást alapítani és gyakorolni. És hogy ilyen szabadság mellett is van olyan vallás, mely tanait rejtegeti: ez igen furcsa. A vallás a lelket kell, hogy nemesítse, az erkölcsöt tanítsa, ezekhez pedig semmi köze a titoknak, sőt nyíltan, hangosan kell hirdetni, mert ez szükséges.

A nép több helyen borzalmas tettlegességre került a zsidókkal, kiket a esendőrök és a törvény emberei kellett megvédelmezzenek. A vérvádmesék krónikája igen szaporodik, ami a hazánkban élő hazafias izraelitákra nézve kellemetlen. Tehát éppen nekik van érdekükben a dolgok tisztázása azáltal, hogy azt a részét a hitsorsosoknak, akik rejtélyes tanokat vallanak, a rejtélyesség megszüntetésére bírják. Nem lehetnek azok a tanok oly borzalmasok, vagy ha csakugyan igaz a vérvád, akkor hathatós intézkedés történjen a vak-hitűek ellen.

A vérvádhireket megyéről - megyére hordozzák. Talán bujtogatók teszik ezt? És vajjon miért? Miféle érdekből? Az ó-hitű zsidóságot elhagyja egyik városban a keresztény eseléség. Máshol a cigány leánykát esalogatja a zsidó pap az utcán, de vége-hossza nincs a rémes eseteknek. Hol itt a valóság? . . . A nép borzadva beszél oly eseteket, amit bizonyítani nem bír. Mennyi igaz a vérvádból? Azt nem tudjuk, nem tudhatjuk, míg van olyan vallásban, melyet csak a pap ismer, a hívők nem. És az óhitűekkel így vagyunk. (p-s.)

SZÖVETKEZETI ÉLET.

Takarékoskodjunk.

Mezítlábás gyerek koromban volt nekem egy derék kiváló tanítóm. Szigorú, e mellett emberséges s a mi a fő a gondjaira bizott gyermekeket egészen az életnek nevelte. Iskolánk olyan volt, mint valami mintaszerű kis állam, a melynek feje a tanító volt. Meg volt mindenkinek egyformán a maga joga és kötelessége, a mellett azonban az olyant, aki szorgalma és jóviseletével kitűnt, többre tartottuk, mint a butát és tehetségtelent.

Egy szép napon, a mi tanítónk a maga iskolájában megcsinálta a *takarékpénztárat*. Akinek volt valami félre tenni való garasa, az elhelyezte szépen ebben a takarékbán. 56-an voltunk az iskolában. Egy esztendő alatt összegyűlt valami 170 forint. A

tehetősebbek 5—10 frtot raktak össze, a szegényebbek pár hatost. Mindenki megtakarított valamit. Iskola előtt dicsekedve mutattuk egymásnak takarékkönyvecskéinket. Az egyik így szólt:

— Tegnap kaptam egy hatost ezukorra, nem költöttem el, betettem, hadd szaporodjék.

— Én az irkán megspóroltam ma öt krajczárt, hozzáteszem a többihez, szólt a másik. Es így tovább. Három évig volt az így. A negyedik esztendőn elment tőlünk a jó tanító, a takarékosság szelleme is kiveszett belőlünk.

Hogy mily jó oldala volt a mi takarékoskodásunknak, jellemzi az, a mihez hasonló eset velem történt.

Egyik iskolatársam egy kalapot kapott. Szép, tollas, vadászkalap volt. Én előtte való héten kaptam szinte újat, így mikor az iskolatársam kalapját meglátva, arra kértem apámat, hogy vegyen nekem is ilyen vadászkalapot, azt a feleletet kaptam: „Nem veszek. Nem telik minden héten új kalapra“. Három napig rimázkodtam az új kalapért, hiába, negyedik nap felvettem a spórkasszánkból 1 frt 30 krt s megvettem a kalapot a saját pénzemen. Apám nyíra meglepődött ezen, hogy örömeben 2 fital gyarapította összegyűjtött tőkém.

Mondok más példát.

Anyámnak volt egy kedves üvegphara. Kis hugommal játszogatva, összetörtük. Azt hinné valaki megijedtünk, dehogy. Délutánra már meg volt a pohár párja.

Anyám ma sem tudja, hogy ez nem az igazi. Telt a takarékpénztárunkból.

Kíváncsian kérdezheti már most bárki, mért mondtam el ezeket a dolgokat e helyen?

Megmondom az okát iziben.

A hitelszövetkezetek nem csak arra a czélra vannak, hogy onnan kölcsönt kapjunk, hanem egyuttal a takarékosági szellem életreébresztésére is. Sok ember naponta könnyelműen kidobál egy pár garast, holott összegyűjtve, összekuporgatva rövid idő alatt szép tőkét szerezhetne magának. A takarékoságot a krajczároknál kell kezdeni, s ezt a czélt a hitelszövetkezetek könnyen előmozdithatják. Ott elfogadnak a legkisebb betétet is.

Takarékoskodni azonban nem csak hitelszövetkezetek útján lehet. Alkalmas a tőkegyűjtésre a fogyasztási szövetkezet is. Tudjuk, hogy a fogyasztási szövetkezeteknél az üzleti haszonból a vásárlások irányában mindenki részesedik. Ezt a hasznot, ha csak nincs rá égető szükség, legjobb befektetni a szövetkezetbe. Kettőt érünk el vele: erősödik a szövetkezet, másodsorban tőkére teszünk szert. Még jobb, ha azt a pénzt valami hasznothajtó vállalkozásba fektetjük, teszem azt könyvtárat, munka és olvasótermet rendezünk be, ezzel a szövetkezettel kapcsolatosan. Ez a legbiztosabb, leghasznóthajtóbb tőke: a művelődés és a szorgalom fejlesztése.

No de erről más alkalommal.

Polgártársak! Lépjetek be a gazdasági munkássegítő pénztárba!
Belépési szándékotokat adjátok tudtul mielőbb az előljáróságnak,
hogy a központi igazgatóságnál bejelentsenek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A sikkasztással vádolt bankpénztáros. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár igazgatósága még júniusban jelentette a rendőrségnek, hogy terézvárosi fiókjában sikkasztás történt: közel tizenkétezer korona veszett el Lamotte Vilmos pénztáros kezén. A sikkasztással vádolt pénztárost a rendőrség kihallgatta s Lamotte kézikönyvével bizonyította, hogy a pénz nem bűnös uton tűnt el, hanem tévedésből többet fizetett ki egy E. I. betűs takarékpénztári könyvre. Százhusz korona helyett tizenkétezer koronát adott a könyv beváltójának. De nem tudta tisztázni s a sikkasztás vádja annyira megtörte a fiatal pénztárost, hogy öngyilkosságot kísérelt meg. A szájába lőtt, de súlyos sebe nem ölte meg. A Rókus-kórházba vitték s két hónapi ápolás után fölgyógyult. Mivel az E. I. betűs takarékpénztári könyvecske gazdája még sem jelentkezett s a pénz eltűnése még mindig rejtelmes, a rendőrség a fölgyógyul pénztárost tegnap az ügyészségre kísérte. A megszakított vizsgálatot most tovább folytatják: vajjon sikkasztott-e Lamotte, avagy igazat mondott, a mikor élete árán akarta bizonyítani, hogy becsületes ember, aki csak tévedett, azt a vizsgálat fogja kideríteni.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése augusztus hó végével lejárt és akiknek a 37-ik számunkhoz utalványt mellékelünk, felkérjük, sziveskedjenek az előfizetést megújítani, annál is inkább, mert ezek a t. előfizetők előfizetésük megújításáig több lapot már nem kapnak.

A „Független Ujság“ kiadóhivatala.

A király trónbeszéde és a képviselőválasztások.

Ő felsége a király szeptember 9-én mondta el trónbeszédét és rekesztette be az 1896—1901 évi magyar országgyűlést. A budai királyi várpalota nagytermébe gyűltek össze az országgyűlés két házának tagjai a trónbeszéd meghallgatására. A trónbeszéd kiterjeszkedett a többi közt arra is, hogy az öt éves törvényhozási ciklusban *céltirányos szabályozást nyert a hitelszövetkezeti ügy*, amely a földmivelő és kisebb iparososztály anyagi helyzetének javítását fogja előmozdítani. A honvédnevelő és tisztképző intézetek fölállítására, a magyarnyelvű tisztnevelést, melylyel a nemzet

egyik régi vágya teljesezésbe ment, szintén föl-
emliti a beszéd, mely a közigazgatás egyszerűsi-
tését gazdasági kiegyezést és több mai nagy
fontosságú kérdést említ föl, melyet a jövő
országgyűlés feladata lesz megoldani.

Itt említjük meg, hogy a képviselő-választások
október hó 2-től 11-éig ejtetnek meg s az új ország-
gyűlés október 24-én nyílik meg.

Ő Felsége a király ugyanis törvénybe gyökerező
jogánál fogva az új országgyűlést e napra hivta
össze s királyi meghívólevelet intézett a törvény-
hatóságokhoz és külön a képviselőküldés jogával
feiruházott városokhoz.

E királyi meghívólevél alapján a belügyminisz-
terium körrendeletet boesájtott ki valamennyi köz-
ponti választmányhoz s a választás megtartására
nézve ad utasítást az 1899. évi XV. törvényezikk
értelmében.

A belügyminiszteri körrendeletre, mely a leg-
szébb polgári jogok gyakorlásának mikéntjét írja
elő, legközelebb még vissza térünk.

Erzsébet királyné emléke. Boldogult Nagyszonyunknak, Erzsébet királynőnek halála évfordulóján
szeptember 10-én Lajos Viktor főherceg a királyné
koporsójára koszorút tett. Este Erzsébet Mária főher-
cegnő jelent meg a kapuczinus sirboltban s imád-
kozott nagyanyjáért.

József főherceg mint mentő. Székesfehérvárról
írják: Az alesuthi főhercegi parkban az évszázados
fákat most nyelik le a munkások. József főherceg,
aki maga is kitünő kertész, napjában többször néze-
gette a munkát. A minap történt, hogy Kovács Jó-
zsef munkás, aki egy magasabb fa ágai között fog-
lalatoskodott, elvesztette az egyensúlyt s a földre
zuhant. Kovács összezuzta az arcát. József főher-
ceg a sebesülthöz sietett s maga mosta le a mun-
kás vérző arcát s be is kötözte a sebet. Aztán
orvost hivatott s gondoskodott arról, hogy a sebesült
munkás kellő ápolásban részesüljön.

Czetz tábornok naplója. Érdekes küldemény érke-
zett Kolozsvárra Dél-Amerika egyik nagyvárosából,
Buenos-Ayresből. Itt él tudvalevőleg a magyar szabad-
ságharcz egyik utolsó vezére, Czetz János tábornok.
A fegyverletétel óta nem látta hazáját az erdélyi
hadak tábornoki főnöke. Tavaly előtt haza akart
jönni, de hályog keletkezett a szemén s ez meg-
akadályozta az utazásban. Most már újra lát, mert
az orvosok egyik szeméről levették a hályogot. Mig
a szomorú vakság ült szemén, a nagy idők tanujanem
vesztegelt tétlenül: toll alá mondotta naplóját, amelyet
a magyar hazának, a magyar történelmi tudományak
szánt. A nagyértékű művet az erdélyi orsz. törté-
nelmi ereklyemuzeumnak küldötte meg a tábornok,
kísérő-levelében elmondja, hogy hetvenkilenc éve
daczára még mindig jól bírja magát. Az agg eser
szilárdan áll addig, mig csak a villám le nem dönti.

A királyi vár látogatása. Jelentették annak idején hogy a fővárosi iparos polgárok a belügyminiszter útján kérték a kabinetirodát, hogy engedtesse meg kivétel nélkül mindenkinek a palota termeinek látogatása. A kabinetiroda már megküldötte ez ügyben válaszát, mely szerint ezentul a királyi palotát kivétel nélkül bárki megtekintheti, aki erre vonatkozólag a budai várkapitányságnál belépő jegyet kér.

Aranypénz a forgalomban. Rég elszoktunk attól, hogy arannyal adjunk-vegyünk. A kényelmes papírpénz van emberemlékezet óta forgalomban, melylyel sokkal könnyebb fizetni és a kezelése is kényelmesebb. Most, hogy az új tizkoronás papírpénzeket az Osztrák Magyar Bank kibocsátotta, megkezdi egyuttal az aranypénz forgalomba hozatalát, bár csak 1903 január 1-én volna köteles vele. A régi ötforintosokat most lassankint bevonják, ehelyett van a lilaszínű 10 koronás papírpénz, melyhez most még az aranypénz is forgalomba jön. Lesznek 10 és 20 koronás aranyaink. Adjon Isten belőle minél többet a magyar embernek.

Ritka természeti tűnemény. A háromszékmegyei Futásfalva község határában Bence G. selmezbányai kémikus-tanár ritka természeti tűnemények nyomaira akadt. Az ugynevezett Fortyogó völgy savanyuvíz-forrásai fölött ugyanis mérges gázkiömlésekre bukkant, a mik a szűk völgyet annyira megtöltik, hogy az átrepülő madarak holtan buknak le a mélységbe. A gázkiömlések helyén a füvek és fák kiszáradnak, a földet pedig sárga kénlepel borítja. A környék székely lakosai *Halálmezőnek* hívják ezt a helyet, amely ugyanabba a geológiai vonulatba esik, amelyben a torjai Bűdösbarlang halált okozó gázai és a híres kovásznai Pokolsár gyógyító forrásai is feltörnek a föld repedéseiből. Bence tanár a földtani társulat legközelebbi ülésén részletesen be fog számolni a ritka természeti jelenségről. Hát az igen helyes, hogy a tanár ur a »fölfedezésről« be fog számolni, csak azt esudáljuk, hogy az ily természeti jelenségeket, melyek éppen nem mondhatjuk, hogy ritkák, most fedezik fel derék tudósaink, daczára, hogy évszázadok óta tudomással bír róluk a nép.

Fehér fecske. Ferenczföldön a mult héten fehér fecskét láttak a határban. Ez is a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Az elüljárók ellen föllázadt község. Togyér torontáli községben a lakosság egy része rövid előértekezlet után berontott a községházába, követelve, hogy az elüljáróság esapassék el hivatalából. A bíró békeségre intette a zendülőket, mire Gavasgyán Tóma, a lázongók egyik vezére, botjával háromszor fejbeütötte a békéltető bírót. A községháza előtt ezalatt összecsozdult az egész falu népe s két pártra szakadva késsel rohantak egymásra. A bíró ezalatt egy előfogatot esendőrök után küldött, de ezt a zavarogók leszurták. A nagy esatapaté közt az előljáró-

ságnak végre is sikerült elmenekülnie. Menekülés közben a bíró testéről letépték a ruhát. A zendülés oka állítólag az elmérgesedett választási mozgalmakban keresendő. A főszolgabíró a felzaklatott falu lecsendesítésére állandó esendőr-különítmény kirendelését kérte.

Megdorgált polgármester. A makói polgármester fegyelmi ügye befejezést nyert. A fegyelmi választmány tudvalevőleg Széll György polgármestert hivatala viselésére képtelennek találta s ezért hivatalvesztésre ítélte, de ezt az ítéletet a belügyminiszter nem hagyta jóvá. Most a választmány e miniszteri szó alapján dorgálásra ítélte a polgármestert s hivatali állásába visszaerestette.

Hegyi Antal elővezettetése. A képviselőházban annak idején Ugron Gábor haragos kérdőrevonás tárgyává tette azt az esetet, hogy tudniillik Laurisin Miklós esongrádi aljárásbíró Hegyi Antal plébánost, aki a vizsgálat alkalmával az albirót, annak figyelmeztetése daczára a faképnél hagyta, esendőrökkel vezettetette elő az ellene folyamatban levő kétrendbeli bünyvizsgálati ügyben. Plósz Sándor igazságügyminiszternek az Ugron interpellációjára adott válasza szerint Laurisin albiró ellen, Hegyi Antal panaszára a fegyelmi eljárást megindították. Ez ügyben a szegedi ítélőtábla, mint elsőfoku fegyelmi bíróság, mellőzte a fegyelmi eljárás megindítását, mert — ugymond — Hegyi elővezettetése megokolt jogos és törvényen alapuló volt s mert a plébános az albiró előzetes figyelmeztetéséből tudta elővezettetésének okát. Máskép határozott azonban a Kuria, mely most az elsőfoku fegyelmi bíróság határozatának megváltoztatásával elrendelte a fegyelmi eljárást s a vizsgálat mellőzésével az albiró vád alá helyezését, mert a panaszlott albiró intézkedései által megsértettek az elővezetési parancs kiadására és kézbesítésére vonatkozólag fennálló törvényes rendelkezések.

Tenyészállat-árverés. A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur azon hirdetését, amelyben a bábolnai m. kir. állami ménesbirtok tisztavérű szimmenthali tenyészetéből tuberkulinra nem reagáló 25 darab fiatal tenyészbika és 15 darab előhasi üsző f. é. október hó 14-én délután 1 órakor Bábolnán tartandó nyilvános árverését hirdeti, az érdeklődő közönségnek figyelmébe ajánljuk.

Az állatápolási és állatgyógyászati termelvényeket, melyek a mi tulnyomóan földmivelő és állattenyésztő országunkban oly nagy szükségletet és fogyasztási cikket képeznek, mindeddig külföldről szállították hazánkba, s e révén is százezrek mentek ki tőlünk; újabb időben ezek már hazai készítésben és a külföldit felülhaladó jó minőségben, de jutányosabb áron kaphatók Jenes Vilmos gyógyszer-tárában, Budapest, II., Szénatér.

Őszinte elismeréssel kell adózni Jenes Vilmos gyógyszerésznek, hogy az állategészség és állattenyésztés emelése érdekében feladatává tette az állatgyógyászati cikkek készítését s azok jutányosabb áraival nagyobb elterjedésüket és közhasznú kihatásaikat elősegítse.

GAZDASÁGI DOLGOK.

Őszi munkák a gazdaságban.

Elérkezett ismét szeptember, a mikor a gazdaember kezd a jövő évre dolgozni. Az elmúlt gazdaév legnagyobb munkái nagyrészt be vannak fejezve, a mi gabona termett az már a magtárakban van s a garmadák kezelése, a gabona forgatása, tisztítása és előkészítése vetés alá lassankint megindul. Odakint a mezőn az

őszi alá a földnek előkészítése kell hogy menjen, mindez gondosan, mert a földnek az elkészítése nagy befolyással van a termésre. A vetőmag megtisztítására is nagy gondot fordítsunk. Rostáljuk meg, konkolyozzuk a magot, mert igaz az a mondás, hogy a ki milyet vet, olyat arat.

Az őszi munkák legfontosabbika a buza és rozs vetése. Hogy ez jól és miként fogatosítandó, a „Független Ujság“ gazdasági rovatában sokszor elmondtuk már, itt csak intjük a gazdákat, hogy szíveleljék meg a jó tanácsokat s az ősziakat úgy vessék el, a milyen jól csak tudják. Mert a jövő év termése függ ettől s ha a körülmények s az idők kedveznek is, ha

BOR MELLETT,

SZEPTEMBER KÖZEPÉN.

TARCSAFALVI ALBERT-től.

*Hangtalanná lett a tájék,
Apad a fény, nő az árnyék.
Ott ül már a levelen
Valami bús sejtelem.*

*Akaratlan oda nézek,
Olvasom, hogy fogy az élet,
Kérdezem a szívemet
S az se biztat eleget.*

*Betérek a kis szobába,
Jól el vagyok ott én zárva
S mégis ott ül szívemen
Valami bús sejtelem.*

a terménynek mindaz nem adatik meg, a mit a gazda megadhat, első sorban a gazda az oka annak. Az őszi vetés, illetve a vetés sikerültének feltételei: a talaj megfelelő előkészítése, a vetésre alkalmas mag használata, kellő távolságban és mennyiségben való elvetése és a mélység betartása, továbbá az, hogy a vetés megfelelő időben történjék.

Szeptember közepén a rozsnak elvetése már megkezdhető, a buza későbbre is hagyható. A buza különösen a lapos helyeken jobban szokott sikerülni, ha októberben vetjük el, ellenben a rozs, ha korábban vetjük, szalmára, de szemre is jobban szokott sikerülni.

További őszi munkák a gazdaságban a burgonya-, répaszedés és kukoriczatörés. A hónap vége felé meg kell ezeket kezdeni. A réten a sarjukaszálás és be-

hányva, a mikor az eső, szél, hó szabadon garázdálkodhat bennök.

Mielőtt a jőszág beszorulna a legelőről, az istállót, udvart tisztogassuk meg. Az egészséges legelőről a büzös istállóba bekerülő állatok nagyon hamar megbetegednek, ha a büzös, penészes, piszkos istállókban kell lenniök.

Mindezeket a munkákat a gazda, ha beosztja jól és idejében elvégezheti. Mikor, melyiket azt ő tudja legjobban, a betartott szokások s a munka mikénti felosztását a gazdának magának kell legjobban tudnia, itt csak figyelmeztetni akarjuk a gazdát arra, hogy el ne mulasszon semmit és ha tesz valamit, azt a saját érdekében tegye úgy, a mint azt legjobban megteheti.

Ágh Endre.

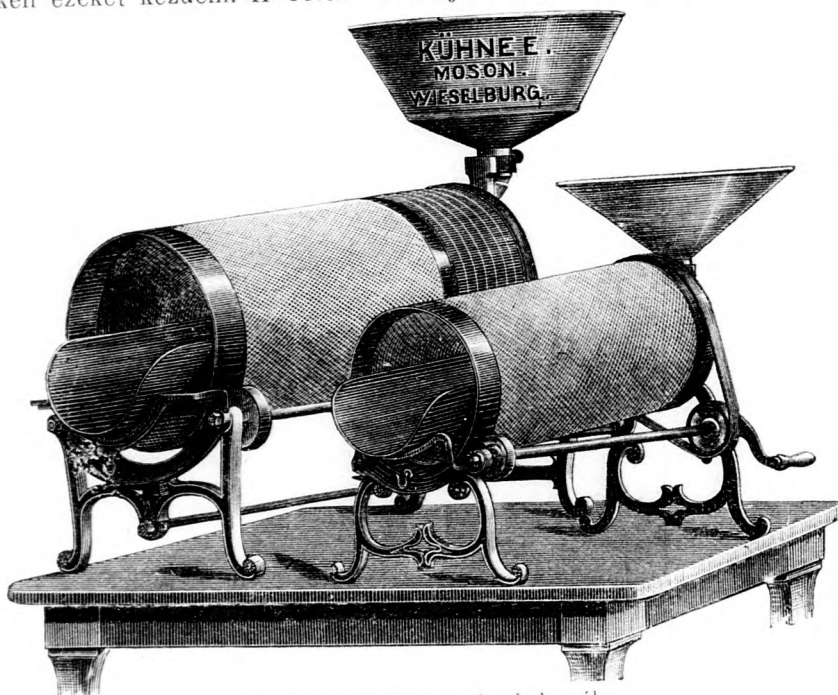
A trierről (konkolyozó).

A vetőmag s a piacra szánt gabona tökéletes elkészítésénél a jó szelelőrosták mellett nagy szerepet játszik a trieur is, a mely a buza, rozs, árpa és zab közül tökéletesen kiválasztja a satnya, vagy törött szemeket, idegen magvakat, konkolyt, bükkönnyt, vadrepczét, vadzabot s egyéb gyommagvakat, de sőt a trieur szerkezetétől függően a buza vagy rozsból, mint gömbölyűbb magvakból a hosszukás szemeket is, így az árpát és zabot.

Az egyszerű trieurök működése a következő: A tisztítandó gabona a garatból, a dobba kerül, mely belül oly nagyságu mélyedésekkel van sűrűn ellátva, melyek a gabonából kiselejtezendő kisebb gyommagvakat magukba fogadják, a gabonaszemeknél azonban kisebbek. A dob belsejében egy bizonyos magasságban billentyűk vannak alkalmazva, melyek a henger forgatásánál a hosszukás gabonaszemeket a mélyedésből kisöprik. A gyommagvak a hengerben továbbra is emeltetnek s aztán egy vályuba esnek, melyből egy csiga által tovább tolatva a henger végén kivezettetnek. A tisztított gabona pedig szintén a henger végén külön nyílásokon át ömlik be. A hengerszíták levehetőek és a trieurözendő gabona szerint felcserélhetőek.

A kettős működésű trieurök hengerének hosszán nyílásokkal van ellátva, melyeken a henger első felében a búzából kiválasztott hosszú magvas zab, árpa stb. kihullanak, második fele pedig, úgy működik mint az egyszerű trieur és a gyommagvakat választja el a gabonától.

Vannak olyan szerkezetű trieurök is, a melyeknél a gabona a garatból lapátlemezek által egyenesen mennyiségben a rázószitára sodortatik, mely a durvább tisztátalanságokat (kavicsokat nagyobb gyommagvakat, esetleg bükkönnyt) elválasztja. Esés közben és a szitán a gabona szelelő által hajtott szélnek van kitéve, mely a portól és polyvától tisztítja meg a magvakat.

Kühne-féle »Liliput«-konkolyozók.

hordással siessünk. A terményektől felszabadult földeket pedig, ha csak ráérünk, szántsuk fel.

A kertben a korai káposztafélék levágása, paradicsom, paprika szedése s az utóbbi szárítása megyen. A gyümölcsös kertben pedig a gyümölcsök szedése, továbbá az aszalni valók aszalása s az átültetendő fák gödreinek megásása végzendő.

Az állatok körül is hova-tovább több a teendőnk. A legelő odakint legtöbb helyen már nem ad kellő táplálékot s ezért a legelőre járóknak is kevés takarmányt kell az istállóban adnunk. Igavonó marháinkat a nagy őszi munkálatok közben szintén jobban kell etetnünk s a hónap vége felé a zöld takarmányozásról lassankint a szárazra szoktassuk őket. E közben odakint a szérüskertben a leülledett szalma-, széna- és törekkazlakat tetézzük be, az alományag, de főleg a takarmánykazlakról való gondoskodást soha el ne mulassza a gazda, mert szérüskerjének a rendbehozott kazlak jobb kinézést is kölcsönöznek, a jól befedett kazalban pedig nem romolhat meg olyan hamar a széna vagy törek, mintha azok csak úgy oda vannak

A trieurök szerkezete ma már mint látjuk a lehető legtökéletesebb s azok alkalmazása egyrészt abból a czélból, hogy tiszta vető és eladásra szánt gabonát nyerünk, nagyon kifizeti magát. A törött, kiválasztott szemeket, idegen magvakat megdarálva a gazda állataival etetheti fel, a mi hamar megfizeti a trieur beszerzési árát s kamatként tekinthetjük szép tiszta vetésünket. A kisgazdáknak vetőmagjuk tisztítására nagyobb konkolyozót beszerezni költséges volna s ezért jó szolgálatot tesz olcsó, de a mellett tökéletes voltánál fogva mai képünkön bemutatott „Liliput“ konkolyozó, mely közönséges asztalra állítható és így lakhelyiségekben akár mikor használható. A képünkön látható nagyobb konkolyozó ára 70, a kisebbé 50 korona s *Kühne* E. mosoni gépgyárában készült, beszerezhető azonban a czég budapesti főraktárában VI., Váci-körut 57/a. is.

A lovak rossz szokásai az istállóban.

A lovak az istállóban részint unalmukban, részint a tulságos hosszú nyugalom folytán különböző rossz szokásokat vesznek fel, a melyeket mihelyt észre vesszük, azon kell lennünk, hogy meggátoljuk, mert később nagyon bajos a lovat róla leszoktatni. A fontosabb rossz szokások a következők:

Harapás oka vagy a veleszületett rosszaság, vagy a ló körül járók ingerkedése lehet. Harapós lóra szájkosár alkalmazandó, vagy pedig ajánlják a következő eljárást: egy mogyorónyi kékgáliczot feloldunk $\frac{3}{4}$ liter vízben s az oldathoz annyi ammoniakot öntünk, míg az ismét tiszta lesz. Ebbe szivacsot áztatunk és ezt egy pálezára huzzuk, úgy hogy arról könnyen lecsusszék. Ha a ló harapni akar, akkor hirtelen a szájába dugjuk és a pálezával visszarántjuk, hogy a szivacs a ló szájában maradjon. A nyers hus is jó szolgálatot tesz, mert attól undorodnak a lovak.

Karórágás abban áll, hogy a lovak nyitott ajakkal, de összeszorított metszőfogakkal a jászlat dörzsölik ez esetben szájkosárra van szükség.

A *kötőfékből való kiszabadulást* azzal akadályozzuk meg, hogy a kötőféknek nyakrészét befonjuk a sörénybe. Legjobb azonban oly kötőféket alkalmazni, melynek egy állazó szijja van.

Kötőfékbe akaszzkodás. Ez abban áll, hogy az állat az állásban hátrahúzódik és így a megfeszülő kötélhez támaszkodik. Ennek ellenére egy biztosító kötelet huzunk az álláson végig, mitől a ló hátra nem húzódhat.

Kötőfékbe keveredés. Ha a ló az első lábaival élénken kaparni, kapalózni szokott könnyen belekeveredik a kötőfékbe. Czélszerű a kötőfékszárhoz egy pálezát erősíteni, vagy a kötőféket oly módon erősíteni meg, hogy egy súlyt azt állandóan feszesen tartsa.

Rágcsálás ellen szájkosár, avagy az állások farrészeinek pléhhel bevonása lesz jó.

Szövés alatt azt értjük, hogy a ló folytonosan himbálja lábát, miáltal a felkar időelött elhasználódik.

Legjobb ez esetben a lovat egy elkerített helyre egyedül elzárni, a hol tetszés szerint mozoghat.

A *rugás* oka legtöbbször rossz bánásmód és részben veleszületett gonoszság. A rugdalózdó lovakkal szemközt legjobb eljárásnak bizonyult: az állás mögött egy szalmával betekert rudat függeszteni fel; ha a ló rug, ezen fát találja s ez visszaesvén a lóra vág és pedig annál jobban, minél hevesebben rugott ki a ló, míg végre kifáradván és fájdalmat érezve rossz szokását lassankint elhagyja.

Pókróczytérés. Vannak lovak, melyek ha az istállóban pókróczyezal letakarva vannak, azt addig harapdálják míg annak szegleteit letépi. Ellenszere egy rud, vagy páleza, melynek egyik vége a hevederhez van erősítve, hogy a ló a nyakát csak kevésé mozgathassa és hátra ne nyulhasson.

KIS-SZÉKELY PUSZTULÁSA.

— REGÉNY. —

(38. Folytatás.)

Irta: **Péterfi Tamás.**

— Ezek csak a vagyon megmentésére szólottak édesem. Most következtek ti. Hanem igen jól hallgass meg, amiket mondok. A ti menekülésetek úgy kezdődik, miként azt álomban a jó Isten kijelentette. Felöltöztök jó meleg ruhákba, hogy a hűvös levegőn meg ne fázzatok, mert tudnod kell, hogy szabadban töltitek az északát. Alkonyatkor magatokhoz veszitek a két legerősebb gabonaszárítót nagy lepedőt és kellő fegyvert, meg töltéshez valókat. Van a park közepén egy óriási cserfa, az alá hordatok minden szükséges dolgokat. Bárdy fölmászik a nagy tölgyre és annak sárga lombsátorára közé fölérősíti kötelekkel a két lepedőt, úgy, hogy ti abba belefekhesetek kényelmesen.

— Már kezdem érteni . . .

— Eldeletről szintén gondoskodjatok bőven. Bort vigyetek fel, hogy legyen erősítő.

Egyáltalán úgy készüljétek el, hogy a honvédek megérkezhetnek ma este, vagy holnap reggel, vagy holnapután! . . . Az bizonytalan és ti onnan meg nem mozdulhattok. A sárga lombsátor eltakar, megvédelmez a felfedezéstől. Oda kötél segítségével szállítatok fel mindent. Azt Bárdy mikor legelőször föl mászik, vigye a derekára csavarva. Kötélhágcsót aztán csináljatok a felszállásra. Fegyveretek, ha bőven lesz, annál jobb, mert a kastélyból semmit sem remélhetek, ha egyszer kirabolták azt.

— Értem, értem!

— Magam is ott leszek, de jobb, ha ti is tudjátok előre rendezni magatokat, nehogy megkéssem.

— Elkészülünk édesem.

— Mert az oláhok legfőbb vezére éhezik a Bárdyak kincsére, de ha az apámnak nem engedem át, akkor a másik ennyit kap ni! — és körmet a fogánál megpattintotta a „flore mundra“. Ha az apámé nem lett, miért legyen a másé az a sok vagyon, az a temérdek kincs? . . .

— Ebben igazad van Flóra.

— Te most siess. Jól végezzetek mindent. Csókolom Irmát és a kicsikét. Nehogy elkéssetek a meneküléssel!

Megesókolták egymást a szövetséges barátnők, azután előhívták a mócz legényt, aki a malomház romjáig kísértte Esztert.

XVI. FEJEZET.

Mit ér egy kastély?

Csendes időben igen sokat ér egy kényelemmel berendezett uri lak, hanem a magyar szabadságharcz ideje alatt Erdélyben sok nagy urnak festették ki a vérével az aranyozott falak padlóját és a gyönyörű kastély csak eszköz volt, melyért megölték a benne lakókat irgalom nélkül a föllázadt oláhok.

Bárdy Akos egyike volt Erdély leggazdagabb földesurainak. Családi vagyona arany- és ezüstneműben meseszerű! Ezért sietett az oláhok főcsapatja oly serényen Kis-Székely ellen, hogy a fővezér majd megsztózzék a bárónak tett Hárhulla Péterrel a zsák-mányon.

Ezt a nagy halmaz kincset rövid három óra alatt kellett volna lehordani Bárdynak, ha a móczlegénytől nem értesül délelőtt. Azonban amint megtudta, hogy Janku közeleg nagy seregével és estére ide érkezik, ismerve e rablócsorda után járó borzalmas esetek sokaságát, serényen hozzálátott a munkához. Amint Eszter és a mócz legény eltávoztak, Bárdy és neje hordani kezdték az udvar alatt levő nagy pinczének egy rejtélyes helyiségébe a drágaságokat, a megmenteni valókat. Tele zsákokkal mentek, üres zsákokkal jöttek föl a lépcsőnélküli folyosó lejtőjén. Bárdyné esodálatos módon, kitartóan bírta a nehéz munkát.

A gyöngé nőnek talán ez a kétségbeejtő helyzet adott annyi erőt. A kastély rejtékhelye gyorsan telt meg. Bárdy Akos erős tüztől tartva még földdel is eltakarta az arany és ezüst edényeket, nehogy megolvadjanak a nagy hőségben. A pincze etágas rejtékhelye boltívesen hatalmas kövekkel vala borítva, ezektől a kövektől féltette Bárdy a kincseit, nehogy átmelegedjenek.

Idé került le minden a fényes kastélyból. A képtárt legutoljára hagyták és azokat a festményeket Bárdy az oldalhelyiségek közepére akasztotta fel, hogy a falhoz ne érjenek, s ezáltal meglegyenek óva a romlástól. A kisebb tárgyakat még a kis Honka is segített leszedni a falról. Egész halmazokat rakott össze, amíg a tata és mama a pinczében jártak. Az arany és ezüst edényeket szépen begöngyölte ruhadarabokba, hogy össze ne ütődjenek a tata és mama zsákjában.

Minden levitt zsák ott maradt. Azokat nem üritették ki, hogy az időt veszttegessék. Volt elég zsákja Bárdynak.

Még nem volt délután három óra, mikor Eszter visszaérkezett a kastélyba.

Ekkor már a „flore mundra“ rendelete a meneküléshez félig végre vala hajtva.

De az intézkedés fontosabb része, az életmentés már több gondot okozott. Bárdy nem talált más módot, mint a fegyveres önvédelmet. A „flore munda“ menekülési terve nagy örömet szerzett.

A magas szállás miatt agódtak ugyan, kivált a föl- és lejárás nagy gondot adott, hanem a vezér arról is gondoskodott. Miért nem gondoltak ők reája? Ez igen természetes. Aki a bajban benne van, sohasem tud oly nyugodtan intézkedni saját veszélye ellen, mint ahogy egy távolabb eső. A „flore munda“ egyszerű esze, de inkább az álmában előre meglátott menekülési terv igen ezélszerűnek tetszett Bárdy előtt.

És készülni kezdettek a menekülési terv második részének, az életük megmentésének keresztülvitelére lázas sietséggel.

Oh, ezek borzalmas percei voltak a kis-székelyi kastély lakóinak! . . . *

Napnyugtakor sötét pontok mutatkoztak és vonultak le a nyugoti hegyekről, de nem a lemenő naptól a hegyekre szóródó sugarak árnyékai voltak azok, mert hiszen ezek a sötét pontok, mint valami óriás foltok mozogtak a hegyek oldalain több irányban.

A kis-székelyi kis falusi toronyban fölállított ór nemsokára jelentette Hárhulla Péternek, az oláh bárónak, hogy a havasok királya közeleg. Lejött a toronyból és oda állott az oláh bíró-báró elé levett kucsmával a kezében.

— Domnule báró, Janku a nyugoti hegyekről most ereszkedik le táborával.

„Azok a honvédek! . . .“

— Hurrá! Hurrá!! — ujjongottak a közelállók.

— Két óra múlva itt lesznek! — fejezte be az ór jelentését.

— Eléje megyünk a havasok királyának! — jelentette ki Hárhulla és intézkedett, hogy serege gyorsan összegyűljön a tisztelgő kivonulásra.

Ugyanekkor az északi hegyekről is jött le egy sötét hosszú vonal a hegyoldalon, de azt a Hárhulla toronyba állított óre nem figyelte, mert neki csak az oláhokat kellett hirül adni.

A nyugoti hegyekről leereszkedő tábor nem rendes had, hanem csak csorda volt, melynek kegyetlenség és vérpatak járt a nyomában minden helységben, ahol átvonult.

Az északról jövő hosszú sötét vonal a magyar honvédek fáradt csapatai voltak.

Bárdy Akos mindkettőt látta a kastély tornyából, hová felment széttekinteni. Aztán lejött, hogy tudassa nejével és Eszterrel.

— Isten legyen velünk drága Irma! — szólt nejéhez. A hegyekről most jönnek le az oláhok és a honvédek.

— Foly a harez? — kérdezte Bárdyné.

— Nem. De az éjszaka vége szakad ennek a kétségbeejtő helyzetnek, melyben annyit remegtünk.

— Közel vannak már.

— Meglehető távol. Sőt azt hiszem nem is tudnak még egymás közeledéséről.

Bárdyné előhívta a székely leányt s nemsokára hárman állottak ki a kastélytorony erkélyére.

Bárdy Akos északra mutatott elébb.

— Ott a hegyoldalon látjátok azokat a mozgó vonalakat?

Bárdyné és Eszter figyelmesen néztek a mutatott irány felé.

— Az elébb csak egy vonal látszott, most már három. A tulsó hegy árnyéka, amint ide vetődik, annak a közepe iránt vonul az első.

— Látom már! — szölt Eszter. Az első vonal most kanyarulatot teszen.

— En is látom már! — szölt Bárdyné.

— Azok a honvédek! — biztatta Bárdy Akos őket.

— A szabadítók! — mondta lassan Bárdyné.

— És az oláhok? — kérdezte Eszter.

— Igen, az oláhokat is mutasd meg Akos — kérte Bárdyné.

— A lenyugvó nap sugaraitól alig látszanak. Ott mozognak a nyugoti hegyek oldalain.

— Milyen sokan vannak! — jegyzé meg Eszter.

— En is látom már! — szölt Bárdyné.

— Majdnem három hegynék az oldalait sötétik el! — tette utána Eszter. (Folyt. köv.)

Képünköz.

Bor mellett. Azt mondja Göre Gábor bíró ur:

»Ez a világ mi volna,

Ha egy kis bor nem volna.«

Kellemes, gondüző a bor, főleg, ha a pipafüst sem hiányzik az összhangzó időtöltésből. Mai képünkön egy csendes borozót mutatunk be. Jó pipa! — szokták mondani. Ennek is jó képe van, mintha csak arra teremtette volna az Isten, hogy az üveg mellett legyen. Haj, nincs jobb az ilyen búfelejtésnél, csak ne volna olyan nagy a boradó. Hanem sebj, lehuznak abból is. Bő szüret lesz és a képünkön bemutatott búfelejtőhöz sokan kívánnak hasonlítani.

Betűrejtvény.

    L   ah
je   o

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő szeptember hó 22.

A „Független Ujság“ 36. számában közölt talány megejtése
Hó'd.

Helyesen fejtették meg: Vajda Józsefné, B. Juhász Pálné, Balazsovits Mariska, Szabó Mariska, Horváth Sára, Raffinger Mariska, Jancsó Mariska, Vörös Janka, Kovács Márton, László Endre, Bodnár Andor, Baráth János. ifj. Medveczky János, Becze Károly, Lobsteiner Fruzs., Kóródi András, Kiss Lajos, Mészáros József, Kaisztér József.

A sorshuzásnál Jancsó Mariska (Tergoviste, Románia) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Péterfy Tamás „Kis-Székely pusztulása“ című könyvét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Mészáros József urnak. A kértett esetben tényleg megállapítható a büntető tvkönyv 261. §-ban foglalt becsületsértés vétsége, amely, ha a felesége szintén nyílt levelező lapon írt, ugyanezen §. értelmében három hónapig terjedhető fogházzal és ötszáz frtig (1000 kor.) terjedhető pénzbírsággal büntetendő. Ha a felesége nem nyílt levelező lapon írt, akkor fogházzal nem büntethető. Hogy mily nagy legyen a fogházbüntetés tartama és a pénzbírság összege, az az ítélő bíró belátásától függ, akinek az ítélete különben megfelelőbb lehet. Azt ajánljuk különben Önnek, hogy az ügyet intézze el békésen, még pedig olyképpen, hogy a tárgyaláson jelentse ki a felesége, hogy ő csak azért írta a gyalázó kifejezéseket, mivel azt hitte, hogy az a kártya, amit ő kapott, a kérdéses rokontól származik. Fejezze ki a bíró előtt sajnálkozását a történet fölött, esetleg kérjen bocsánatot a rokonától, mert hisz ha nem ő írta azt a képes levelező lapot, akkor csakugyan igazságtalanok voltak vele szemben és az, aki a hibáját beismeri és bocsánatot kér, nem alázza meg magát, hanem inkább szép erkölcsi bizonyítványt állít ki magáról. Ha tanácsunkat megfogadja, úgy a bíró az eljárást Önök ellen be fogja szüntetni. — **Heisz József** urnak. A meghatalmazott ügyvéd költségeit és munkadíját mindig az őt megbízó fél köteles megfizetni. Ez esetben tehát Önt terheli tényleg a 150 korona. Kártérítés címén követelhetné ez összeget Flesch Salamonnától, ha betudná bizonyítani, hogy ő rosszhiszemüleg járt el, mikor az ön birtokára kebelezette be zálogjogát. Ez azonban nagyon nehezen volna bizonyítható és esetleg Önnek még több költségbe kerülne. Azt ajánljuk tehát, hogy hagyja azt a 150 koronát és örüljön neki, hogy ez áron megszabadult egy esetleg nagyobb kellemetlenségtől. — **Mészáros József, Gyombola István, Bölcsey Mihály, Cs Kiss Dávid, Bodnár Pál** urnaknak. Sorsjegyeik nem nyertek. — **Szász Mihály** urnak. A „Kölcsönös Biztosító Szövetkezet“ most válsággal küzd, tehát azt nem ajánljuk. Ellenben a „Magyar Gazdák Biztosító Szövetkezet“ (Budapest, Mária-Valéria utca 10) mint teljesen megbízható igénybe veheti és teljes bizalommal fordulhat oda.

A „Független Ujság“ szerkesztésére felügyel:

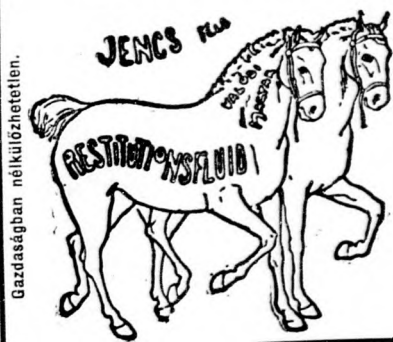
RUBINEK GYULA,

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

JENCSE-féle

Magyar Restitutios-Fluid

lovak és szarvasmarháknak.

Az állatok izomerejét fokozza, kitértővé, erőssé teszi; meggátolja a lábak merev benulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást.

— **Ára 2 korona.** —
Postán 2-60 korona beküldése után bérmentve küldi:

JENCSE VILMOS gyógy-szertára
Budapest, II. ker., Széna-tér I. sz.
Főraktár:

Dr. Egger, Nádor-gyógyszeriárában
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Budapesti placzi árák.

Budapest, 1901. szeptember 14-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendőek.) **Buza** 15:90—16:20
K. Rozs 13:10 K-tól 13:20 K-ig. **Árpa** 11:60 K-tól 12:20 K-ig, jobb minőségű 16:20 K-tól 18:50 K-ig. **Zab** 13:50 K. **Tengeri** 10:40 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.									
Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	25:40	24:80	23:60	22:80	22:20	21:60	22:30	18:80	11:30
Buzakorpa finom 870 K, durva 890 K.									
Egyéb magvak: mák 60—68 K 1 q., bab fehér nagyszemű 30—32 K, aprószemű 34—35 K, tarka 26—28 K, lencse 24—36 K, borsó héjas 18—36 K, lóhere 136—160 K, luczerna 88—96 K, baltacím 26—28 K.									
Takarmányvásár. Réti széna 440—580 fillér, muhar 500—600 fillér, zsupszalma 290—400 fillér, alomszalma 260—320 fillér.									
Juhvásár. Belföldi hizlalt ürű 36—42 K.									
Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 90—92 fillér, 280—300 kg.-mos 90—92 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 89—91 fillér, szerb 89—91 fillér.									
Marhavasár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 64—70—, középminőségű 58—62—, alárendelt minőségű magyar ökör 52—56—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40—58—, magyar tehén középminőségű 42—62—, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 40—65—, szerbiai ökör jobb minőségű 54—56—, kivitel —.									

középminőségű 46—52—, szerbiai bika 46—50—, szerbia bivaly 30—42—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élősulyban Élő borju 76—92 K.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 1:80—4:00 K, csirke 1:60—1:20 K, kappan hizott 5:40 K.—7:60 K. Rucza 2:20—2:80 K. Lud hizott 13—18 K. Pulyka sovány 4—5 K.
Tojás alföldi 52—55 K, erdélyi 52—55 K, ládánként. Tea tojás 100 drb 2:50—3:50 K.
Tejtermékek. Teavaj 2:00—2:20, tejföl 64—80 fillér literenként, főzővaj 1:60—1:70 K, tehénturó 10—12 fillér kg.-ként.
Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0:00—0:00 1 q 12:00—16:00 Petrezselyem 100 kötés 0:00—0:00, 1 q 12:—16—, zeller 100 drb 4:00—9:00, karalábé 1:80—2:60, vöröshagyma 100 kötés 0:—drb 2:00 q 12:—14—, foghagyma 40—60—, vörösrépa 100 drb 0:—, 1—1:60, fehérrépa, fejeskáposzta 0:—0:—, kelkáposzta 100 drb 2:00—6:00, vöröskáposzta 0:—0:—, fejesaláta 1:20—1:70, kötött saláta 0:00—0:00, burgonya rózsa 1 q 3:50—3:60, sárga 3:60—4:00.

KÜHNE E., MOSON, mezőgazdasági gépgyárában

készülnek és az őszi időnyre szállíthatók: egy- és többvasú aczélekék, leggodosabb kivitelben és szerkezetben. Boronák és rögtörő hengerek,

„Mosoni-Drill“ tolókerek-
kes és „Hungaria-Drill“
merítőkorongos bevált sorvetőgépek.

Tisztító- és szelelő-rosták, konkolyválasztógépek.

Borsajtók, szőlőzúzók és bogyzók.

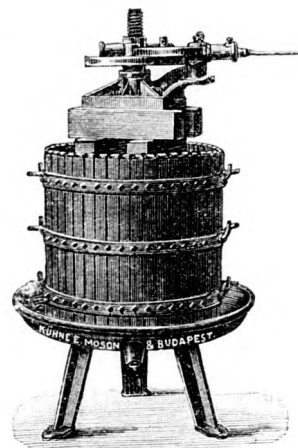
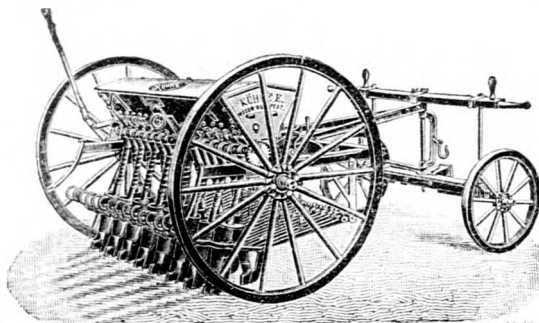
Uj! Szabadalmazott Casali-féle nagy morzsolók erőműhajtásra. Takarmány-készítógépek.

Takarmánykamra berendezések.

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

— Árjegyzék szívesen küldetik. —

75218. szám.

Tenyészállat-árverés.

A bábolnai m. kir. állami méneshirtok tisztavérű szimmenthali tenyészetéből tuberkulinra nem reagáló

**22 darab fiatal tenyészbika és
15 darab előhasi üsző**

folyó évi október hó 14-én délután 1 órakor

Bábolnán nyilvános árverésen el fog adatni.

Előzetes bejelentésre kocsik küldetnek, de csak a nagy-igmándi és ácsi állomásra. Posta-, táviráda- és távbeszélő-állomás Bábolna-pusztán.

Az eladásra kerülő tenyészállatok részletes leírása és az árverési föltételek a földmívelésügyi miniszteriumban, a gazdasági főigazgató urnál (III. em. 80. ajtó) és a méneshirtok igazgatóságánál megkaphatók.

Budapesten, 1901. szeptember hó.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

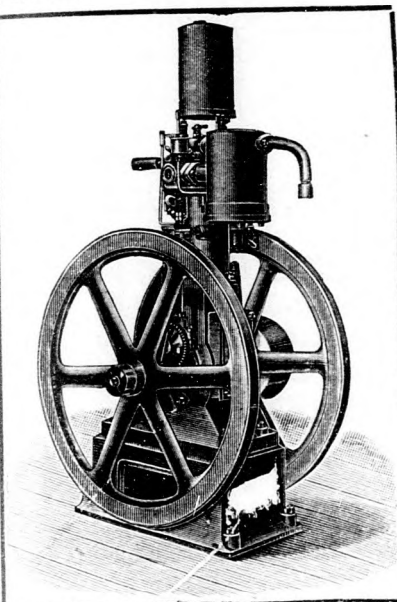
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

B U D A P E S T E N.

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 17.

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki szabadalma).

**adómentes és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

**Hatósági engedély
nélkül
bárhon felállítható.**

**nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.**

*Árjegyzéket kívá-
natra küldünk.*

1900. évi forgalom 26000 zsák
Felhivjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukcziókra

melyek második sorozata f. é. szeptember
18. és 19-én tartatik meg.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-
pest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények
a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben,
valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket
elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa
Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

73806/901. II. sz.

Hirdetmény.

A kisbéri áll. ménbirtok 1901/1902. évi mintegy

10400 métermázsza zab szükségletének biztosítása céljából

f. évi szeptember hó 25-én

zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik.

Pályázók egy koronás bélyeggel és 5% bánatpénzzel felszerelt ajánlatukat leg-
később szeptember hó 25-én délelőtt 10 óráig a ménesbirtok igazgatóságánál Kis-
béren nyujtsák be. — A versenytárgyaláson gazdák is résztvehetnek, ha legalább
200 q. zabbal rendelkeznek és ekkora mennyiségnek szállítására kötelezettséget
vállalnak.

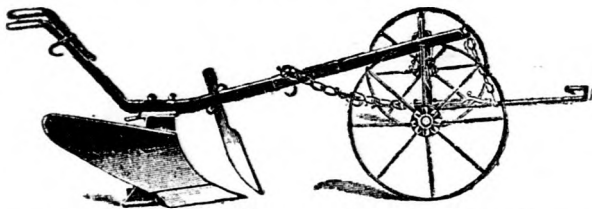
Részletes feltételek a gazdasági főigazgatónál (Budapest, földmivelésügyi minisz-
terium II. em. 80.) és a ménesbirtok igazgatóságánál megtekinthetők.

Budapest 1901. szeptember 2-án.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

BÄCHER RUDOLF

kizárólagos ekegyára
Budapest, VI., Nagymező-utca 68.
 Egy és többvasu aczélekéi, és talajművelő eszközei elismert elsőrangú gyártmányok.

MELICHÁR FERENCZ

kizárólagos vetőgépgyára
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

A világhírű

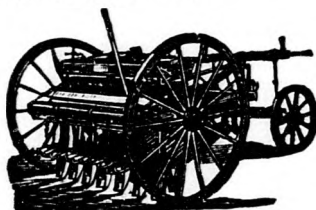
„Unicum Drill“ sorbavető gépek

ugy sik mint hegyes talajon egyaránt kitűnően dolgoznak. Valamennyi magnum egy és ugyanazon vetőkorongokkal, a fogaskerekek kicserélése nélkül vehető.

Magyarországi vezérképviselő:

**Szücs
 Zsigmond.**

Kívánatra árjegyzék ingyen és bérletve.

ALFA SEPARATOR RÉSZVÉNY-
 TÁRSASÁG
 ezelőtt **PANHAUSER & Co.**
ALFA-SEPARATOROK (LEFŐLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **RUDAPEST** *
 V., Báthory-utca 4. szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
 ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
 erkölcsi támogatásával

ALAKULT: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása: ..... 400,000 kor.
 Alapítványok és üzletrészekben ..... 1,200,000 kor.

Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében a biztosított tagok a díjarányában részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság

BRAUSWETTER JÁNOS
 SZEGEDEN 1847
 MAGYARION ELSŐ LEGNAGYOBB ÉLELMISZER-IPARI ÜZEMELTŐ

CS. ÉS KIR.
 KIZÁRÓLAGOSAN
 SZAB.
 KRONOMETER
 ÉS MŰÓRAS
 FŐTÁLLÓJA.
 K. REMÓNTOIR
 INGAÓRAKNAK
 STB. STB.
 JAVÍTÁSOK
 5-ÉVI
 JÓTÁLLÁS
 MELLETT.

RÉSZELETRE
 ORAK ÉKSEREK
 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL
 KÉSZPÉNZERT, VALAMINT,
 KÉPES ÁRJEYZÉK INGYEN

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kénsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kénsavas káli tartalommal,

továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCA 8.